

tin verse. (Mh. 1712) M 69. 5. 59. Pápai Páriz Ferenchez írt verséről.

Október 10.

— 5 éve, 1968-ban jelent meg a *Románia Literarű*, az Írószövetség irodalmi és művészeti hetilapja.

— 70 éve, 1903-ban Belisben született Hriszto RADEVSKZI bolgár költő, publicista és szerkesztő; a harmincas évek legismertebb proletárköltője, több kommunista lap szerkesztője; a felszabadulás után a bolgár írószövetség vezetője, a *Szeptemvri* c. folyóirat főszerkesztője volt. „Legjobb költeményeiben mélyen átélt egyéni élményeiből meríti témáját. Ezek a költemények a művészi kifejezés egyszerűségével, a hang közvetlenségével és a lírai vallo-más őszinteségével az olvasók széles tömegeit hódították meg a proletárirodalomnak és a munkásmozgalomnak. Radevski költeményeinek a derű és optimizmus ad sajátos színt, ez a forradalmi optimizmus azonban csak a személyes élményből és érzésből fakadó versekben ragyog művészi szépségben” (Juhász Péter: A bolgár irodalom kistükre, 1969).

— 160 éve, 1813-ban La Roncoléban (Párma) született Giuseppe VERDI kiváló olasz zeneszerző. Tanulmányait magánúton végezte Milánóban. Munkásságát az opera műfajára összpontosította. Első alkotói korszakában keletkezett művei az olasz nép szabadságtörekvéseivel kapcsolódtak (*Nabucco*, *A lombardiaiak*, *Ernani*, *Attila*, *Macbeth*, *A legnádú útközött*). Második alkotói periódusában jelentkezett általánosan ismert és értékelt operáival (*Rigoletto*, *Trubadur*, *Traviata*, *Don Carlos*). *Aida* című műve átmenetet képez utolsó, Shakespeare-alkotások nyomán keletkezett összegező munkáihoz, az *Othello-hoz*, valamint a *Falstaff-hoz*. Az előttejáró nemzedék (főleg Rossini) közvetítésével hasznosította az olasz operahagyományokat; nyelvzetében helyet kaptak a francia és német zenés színpad eredményei is, majd a zene-
kar szerepének fokozásával, a motívus munka elmélyítésével egyre leszűrtebbé vált nyelvzete. Utolsó operáiban sajátos, az olasz hagyományokban gyökerező reformot valósított meg, anélkül hogy lemondott volna a dallam vezető szerepéről. Századunk Verdi-kultuszának megalapozásához Franz Wer-

fel munkássága is hozzájárul. (Mh. 1901. jan. 27. Milánó) * (-kő)

— 450 éve, 1523-ban Urbinóban halt meg Timoteo VITI olasz festő. Egyéni festési módját Perugino, Costa, Raffaello és Fra Bartolomeo hatása alatt alakította ki. Több festményén finoman szerkesztett tájba helyezte kompozícióját alkotó alakjait. (Sz. 1469. U.) * (OI)

Október 11.

— 10 éve, 1963-ban Milly-la-Forêtben (Fontainebleau köz.) halt meg Jean COCTEAU költő, regényíró, esszéista, drámaíró, grafikus és filmrendező, a huszadik századi francia szellemi élet egyik legkiválóbb személyisége. (Sz. 1889. július 5. Maisons-Lafitte) *Vá-sott kölykök*. R, 1957; *Válogatott versei*, 1961.

— 15 éve, 1958-ban Berlinben halt meg Johannes R. BECHER költő, író, művelődéspolitikus, a huszadik század kiváló német nemzeti lírikusa, az antifasiszta mozgalom és a demokratikus újjáépítés kimagasló személyisége; 1954-től a Német Demokratikus Köztársaság művelődésügyi minisztere. (Sz. 1891. május 22. München) M 71. 4. 62.

— 65 éve, 1908-ban Mănestirea köz-ségben született Alexandru SAHIA író, publicista, szerkesztő, a kommunista mozgalom harcosa, a román szocialista irodalom kiemelkedő képviselője. (Mh. 1937. aug. 13.) M 72. 6. 61. L. még Eugen Jebeleanu: *Sahia falujában*, 1953 és Vv, 1958.

— 325. éve, 1648-ban Gyulafehérvárt halt meg I. RÁKÓCZI György erdélyi fejedelem. Rákóczi Zsigmond fejedelem és Gerendi Anna fia; 1593. június 8-án született Szerencsen. Fiatalon önödi kapitány, borsodi főispán volt, majd Bethlen Gábor alatt magas katonai tisztségeket viselt. Bethlen halála után az Erdély ellen készülő Habsburg támadás veszélyében a hajdúk felkelésével nyerte el a fejedelemséget, 1630. november 26-án a segesvári országgyűlésen az erdélyi rendek fejedelemmé választották. A központi államhatalom erősítése érdekében megtörte a főrendek hatalmát, visszavette a magánkézre került kincstári birtokokat, Bethlen ipar- és kereskedelem pártoló gazda-

ságpolitikája helyett azonban hatalmas birtokszervezet kiépítésére törekedett, amellyel megnehezítette a parasztság helyzetét. Nagy elődjét követte viszont külpolitikájában: a török ellen a moldovai és a munténiai vajdakkal igyekezett összefogni, a Habsburgok ellen pedig szövetséget kötött a svédekkel (1643) s bekapcsolódott a harmincéves háború küzdelmeibe. Az uralma idején biztosított békés belső fejlődést, a közműveltség fellendülését, az iskoláztatást gazdag adományokkal segítette, ám a szellemi életre erős vallási türelmetlenség, az ún. protestáns ortodoxia nyomta rá bélyegét. A halála napján trónra lépő fia, II. Rákóczi György (1621—1660) fejedelemsége idején belső válságok és külpolitikai katonai kudarcok rázkódtatják meg Erdélyt. L. még M 70. 12. 61. J. 30.; 72. 2. 54. F. 4.

— 450 éve, 1523-ban Vicenzában halt meg Bartolomeo MONTAGNA olasz festő, a vicenzai iskola vezető mestere. Tanulmányait Veronában és Velencében végezte, stílusára főképpen A. Vivarini és A. da Messina voltak hatásosak. Olaszország több városában dolgozott. Freskói Velencében, Vicenzában, Bergamóban, Padovában és Veronában láthatók. Legtöbb képét a vicenzai Museo Civico őrzi. (Sz. 1450 k. Orzinuovi) * (OI)

Október 12.

— 25 éve, 1948-ban Hamburgban halt meg Alfred KERR német költő és színikritikus. Drámaelméleti és esztétikai tanulmányaival, színbírátaival elősegítette a naturalista dráma elismertetését. (Sz. 1867)

— 75 éve, 1898-ban Budapesten született RÉVAI József politikus, a magyar és a nemzetközi munkásmozgalom kiemelkedő alakja, publicista, A felszabadulás után magas tisztségeket viselt, 1949-től 1953-ig népművelési miniszter volt. (Mh. 1959. aug. 4. Bp.) *Válogatott irodalmi tanulmányok*, 1960; *Válogatott történelmi írások I—II*, 1966.

— 75 éve, 1898-ban Nagyekemezőn született KOVÁCS Károly író és lapszerkesztő. Tanulmányait Déván végezte, ahol később mint számtiszt dolgozott. 1921-ben átvette a *Déva és Vidéke* szerkesztését, amelyet megszű-